

fra Skjensdistriktet. Det havnet i Trøndelag. Før har vi hørt at de hadde skog i Trøndelagsbygdene, kanskje er det derfra vi skal få ved til Oslo neste vinter, det må jo være plan i nyordninga.

Det er de "kloke" som vil styre verden.

1. M A I .

Det er visse ting som tyder på at 1. mai i år skal brukes på en måte som arbeiderklassen må være på vakt mot. Leser man "Norsk Arbeidsliv" eller lederartikler i nazipressen, vil man finne at det pekes sterkt på en samlet arbeiderklasse, på en samlet, såkalt "norsk" vilje til å marsjere under den nye tids banner.

Det er all grunn for arbeiderklassen til å være på vakt her. På hvilken måte anslaget vil komme, kan man ennå ikke ha noen formening om, men at nazi vil gjøre et fremstøt må vi regne med..

Vi vil derfor allerede nå be arbeiderklassen være oppmerksom på i de uker som kommer. Vi må sette all kraft inn på å slå tilbake de angrep som de nye makthavere sannsynligvis vil rette mot oss arbeidere. Enten det nå gjelder "arbeidssambandet" eller andre lignende tiltak. VÅR PAROLE ER KAMP MOT DEM, HARD, UFORSØNLIG KAMP.

Men vi skal være oppmerksom på måten å føre kampen på. Ennå er ikke tia kommet til å gå til åpen, fysisk maktkamp. Vår kamp må foregå i det stille. Vi har ingen interesser av blodbad og fengsel. Vi har bruk for vårt folk til mer nyttige ting. De eneste som har interesse av slikt er nazi. For hver en nordmann de får drept, for hver en de får iffengsel svekker de vår front.

Derfor: LA DEG IKKE LUKE TIL UBESINDIGHET ER 1. MAI. TRO IKKE OPPROP ELLER FLYVEBLAD, GÅ DIREKTE FRA DIN ARBEIDSPLASS OG HOLD DEG HJEMME OM KVELDEN. La gater og plasser ligge øde.

Omtalen av Stoetorg-demonstrasjonen langfredag sier oss hvem det er som skal ha skylden dersom det kommer til den minste ansamling eller uro. Det er du og jeg kamerat - marxistene - som skal ha skylden. La deg ikke provosere.

Etter at dette var skrevet er det kommet melding om at fagforeningene skal leve sine faner før 24. april. Formentlig skal fanene brukes til provokasjon. VÆR PÅ VAKT.

B.V.

BJØRNSTJERNE BJØRNSEN HAR SAGT.....

Ianledning Erling Bjørnsens artikkel i Aftenposten for 22. august 1941 kan det være på sin plass å minne om det brev som hans far, Bjørnstjerne Bjørnson, sendte til Henrik Ibsen den 11/7-1866.

Han skriver: "---- nei-enn krigen du! Bevare oss Gud hvis en så brutal makt som Preussen skulle få overherredømmet. Dette lands historie kjenner ingen edelmodighet, frihet, skjønnhet, kun maktutvidelse med alle midler og helst de hårdes og lumske. Den preussiske "logikk" blir i tilfelle av seier over hele linjen, styringsprinsippet i Europa i nestfølgende år, og da blir her ikke til å leve. Preussen er verre enn Russland, som foruten å eie et forsonende svermeri, eier oppgaver til en annen kant og i det indre. Preussen har kun erobrerens hovmod og hensynsløshet, har alltid hatt det, like ned i sin kunst, sin videnskap. Det er i det folk som helhet ikke et elskverdig drag, der er ingen kjærlighet over det, derfor ingen poesi. "

Bjørnson: Grotid II. side 203.

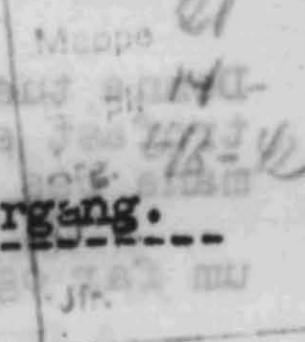
Ja, dette var vår store frihetskjemper og åndshøvdings mening om det tyske folk. Han kjente det og det er ingen grunn til å tvile på at hans dom er rett.

XXXXXX
X FRIHETEN X
XXXXXX

Nr. 14.

1942

2. årgang.

NORGES FRIDOMSSTRID.

For tredje og vel for siste gang kommer nordmann heime og ute sammen til minne om Norges store fridomsdag mens fedrelandet selv er tyrannisert og kuet av en brutal fiendemakt og en klick landssvikere.

Sterkere enn noen gang før i vår historie sia 1814 maner denne dagen oss i år til samhold og kamp for fedrelandet. Om det har vært slik av og til at dagen ikke ble den samlingsdagen alltid som den skulle være - det spørsmålet vil vi ikke drøfte idag - så har i alle fall nordmenn av alle yrker og klasser i denne tia gjort den til det den skal være. I mangt og mye minner krigen mot den nasistiske imperialismen idag om krigen mot Napoleon imperialisme i åra fram til 1814. Den førte til en nasjonal gjenfødsel i hvert folk. Folket så faren i synene. De var truet med undergang. Den nasjonale kultur truet med å drukne i en fremmed og unasjonal kultur som støttet seg til utenlandske bajonetter. Både instinktivt og bevisst ønskte folka inn til sine egne livskilder, de fant sin egen nasjonale felkekultur. Nasjonal og folkelig diktning og musikk, nasjonal sed og skikk, folkemålet - dette var den mektige livskilde for hvert folk som ikke bare reddet Europa, men ga det den åndelige fornyelse for framta. Folket selv, de små og forakte i samfunnet, ble oppdaget som bærerne av nasjonen, ikke generalene og herremennene.

Norge var et folk som gikk fritt ut av striden den gangen. I over 400 år hadde landet vært kuet og utbyttet av en fremmed stat, hadde fått kvalt sin rike kultur og sitt eget nasjonale språk - tilsynelatende. Nå tok folket til å våkne. En tok til å riste treldommen og trelemerkene av seg. Men den fulle nasjonale fridommen var ikke vunnet på en dag. Nei, steg for steg måtte det vinnes tilbake som 400 år fremmedstyre hadde revet ned. Det viste seg at det norske IKKE var dødt trass i den lange sovnen. Folkets egen kultur og språk var levende og livskraftig i folket selv. Det var derfor nettopp dette folket, bonden, fiskeren, arbeidsmannen - deres gamle kultur og nasjonale språk som skulle nyskape den norske nasjonen. Av disse rike kildene øste de menn som senere satte Norge som et av de fremste land i åndsheimen, Ibsen, Bjørnson, Garborg, Edvard Grieg og alle de andre som sia har vist verden at nordmennene var ett rike og ett folk. Men vi var likevel trass i vår gamle historie en ny og uferdig nasjon som mer enn andre måtte kjempe fram vår nasjonale rett i landet selv, vår egen kultur og vårt eget språk. Striden var ofte tung. Det var heller ikke alltid så fin å være norsk, men det norske tok nå til å vinne likevel av sin egen styrke og livsrett. Striden for det norske sin livsrett i kultur og språk ble alltid ført hand i hand med striden for folkestyret, sosial fridom for alle de som bodde og bygget i fedrelandet vårt.

Striden fikk vi ikke ført til endes for landet ble overfalt og kuet pånytt. En ny imperialisme og fremmedkultur oversvømmer verden og vårt fedreland idag. Pånytt søker vårt folk, som alle andre undertrykte folk i verden idag, inn til sin egen livskilde, den folkets kultur gjennom tusen år som ingen fremmed makt ennå har greid å kue. Den vil etter vise seg sterkere enn det fremmede og unasjionale. Det er ingen ny strid vårt folk fører idag. Det er den samme og hundreår gamle striden for nasjonal og sosial fridom vi fører, men mot en ny og farligere fiende og som bruker nye og farligere metoder. Det er en ubrukt sammenheng i denne Norges strid som "hev kosta tusund år - i strid so tung og sår". fram til denne dag. Med større alvor enn noen gang fører folket vårt derfor striden sin idag. Også fienden pynter seg med nasjonale fjer. Det er en drakt vi nordmenn har møtt våre fiender i før. Og vi har også denne gangen klædt ham av. Vår nasjonale egenar er nettopp den landssvikene våre ikke forstår. Vi krever vår fridom som vår selvsagte rett uten at vi trenger å stå i takknemlighetsgjeld til noen "fører" for den. Vi nordmenn tar ikke imot nådegaver.

Denne tusenår gamle striden vil nordmennene føre fram til seier såfremt de trofast står sammen om sin fedrearv. La så 17. mai ennå en gang minne og mane oss til striden.

"Då skal det enno ein gong verta sant at den som held uppe minnet um far og mor skal leva lenge i landet".

F Ø R S T E M A I ..

Denne gamle internasjonale fridomsdagen, denne kampdagen mot krigens og fascismens krefter i alle land, har aldri vært feiret med et sterkere og dypere alvor i verden enn i dag da arbeiderne og alle sanne venner av fridom og folkestyre står skulder ved skulder i en gigantisk verdensomspennende kamp for fridom og rettferd mot historiens største barbari og skjensel. Feiringen av dagen har vært forbudt i de hærtatte land, men kampropet "Opp alle jordens bundne treller" har vel aldri funnet slik gjenklang som hos fridomsvennene i våre dagers konsentrasjonsleire, fengsler og illegalitet. I de frie land ble dagen feiret, ikke i fest og demonstrasjoner som før, men i skytergraveansikt til ansikt med den nazistiske fienden eller i målbevist arbeide bak fronten. Sterkere enn noen gang før ga 1. mai i år bud om solidaritetskjensle mellom fridomsvennene i alle land. Arbeiderne og regjeringene i alle frie land sendte hverandre kamphilsener på denne dagen og arbeiderne i det krigsherjede Frankrike sendte sin kamphilsen til verdens arbeidere. - Vi gjengir et par av dem.

Fagforeningsinternasjonalen i London har sendt dette manifest til verdens arbeidere:

"Krigens har nå pågått 2 år og 8 måneder. I kampen for fridom og framsteg har arbeiderne stått i første rekke. Denne krig for menneskhetens framtid og mot fascismen tok til lengre før krigens brøt ut. Under denne kamp er tusener omkommet i fengsel og konsentrasjonsleir i Tyskland og andre land. Den tyske fascismen vil brutalt påvinge menneskene sitt styre. Den internasjonale arbeiderrørsla kan med stolthet peke på sin kamp for demokrati og mot voldog urett. I denne kamp kjemper nå alle frie elskende folk og motstanden samler seg til en bred flod som ubømhørlig vil sope bort diktatorene som underkuer folkene...."

Gripende og manende er manifestet fra de franske arbeiderorganisasjonene:

"De franske arbeidere hevder sine patriotiske tradisjoner og ber deres venner forvisset om de franske arbeideres solidaritet. Dette 1. mai budskap sender vi først og fremst til de russiske, engelske og amerikanske arbeidere som bærer krigens tyngste byrde. Vi ber ikke om medkjensle. Vi er overalt og sveket og fienden har satt inn den mann som er mest forfridom og rett og våre frie organisasjoner er undertrykt, men vi ber ikke om medkjensle, bare om at en skal ha tillit til oss. Vi har ingen del i sviket. Tro ikke at vi på noen vis står på quislingenes side. Vi arbeider for vår fridom og har fortrøstning til dere og deres seier. Vi på vår side vil gjøre alt for å hjelpe dere ved sabotasje mot fienden og vi underkaster oss villig de lidelser som vil komme ved bombardement av fabrikken med de Gaulle som målmann i kampen på de allierte side. Om denne hær er fætallig, så har den en veldig skare bak seg i Frankrike. Kamerater. På årets første mai ber vi dere tenke på oss. Også vi arbeider."

Sveriges kommunistiske parti ber i et 1. mai-manifest gitt ord for den ubrytelige samkjensle mellom den svenska arbeiderklassen og kjenner med sine norske kamerater. Også Sverige blir truet av samme lagnad, heter det, og de svenska arbeidene står beredt til å gjøre sin innsats.

Citrine, den kjente engelske fagforeningsveteran, har på vegne av den engelske arbeiderklassen sendt en hilse til russerne gjennom formannen i den russiske fagorganisasjon Schvernik. En hilse er også sendt til arbeiderne i de hærtatte land og en appell til de tyske og italienske arbeidere.

I Amerika har nemda for gjennomføring av 1. mai i Sambandestatene og i Kanada sendt sin kamphilsen til alle som kjemper mot nazismen, først og fremst til de russiske arbeidere. De lover å gjøre sin innsats ved å produsere så mange tanks, kanoner, fly osv. som mulig til Sovjetunionen og Kina.

Stalin har sendt ut en dagsordre til de russiske arbeiderne ved fronten. Sovjetethærene har idag initiativet, heter det. Tyskland får nå mindre forsterkninger og tilførsler til sin kamp, og de resurser som våroffensiven skulle begynnes med har de vært nødt til å bruke i sin egen forsvarskamp. Sovjetunionen sammen med sine allierte fører en nasjonal og rettferdig krig, ikke for å hærtate og underkue andre land. 1942 vil vi gjøre til seierenes år.

NS OG NYORDNINGEN. Hvor ofte har vi ikke blitt tutet ørene fulle om all den elendigheten som det gamle "liberalistiske" styret settet opp til oss ut i og den framtid som "nyordningen" nå skal skape for Norge. Det er derfor svært interessant å studere en del av de rapportene om fylkesmennene regelmessig sender inn til "departementet" om nyordningsarbeidet i landet. Fylkesmennene er jo selv "nyordningsmenn", så vi må kunne gi disse opplysninger uten å bli beskyldt for hetspropaganda.

I en rapport fra 15/4 forteller fylkesmannen i Nordtrøndelag om stillingen i fylket der NS har makt i 44 av 48 kommuner. "Forsyningssituasjonen er ikke lenger så tilfredsstillende som før", heter det ett sted. Fiskeriene i fylket får attest for å ha gitt "et svært dårlig resultat". I vareoversikten heter det for nesten hver eneste vare: "forholdene er blitt endel verre enn før". 1. Potetsituasjonen er elendig. 2000 tonn settepøteter mangler, og "det har ikke vært mulig å tilfredsstille et rimelig behov" av poteter i landets beste jordbruksbygd. Det heter videre at "det er så lite varer i markedet at de mest prioriterte behov knapt blir dekket. - Transportvanskene er så store som de aldri har vært". Arbeidslivet i fylket er merket av materialmangel og arbeidsløyse på den ene side og av "fatal mangel på arbeidskraft" i andre greiner, f.eks. jordbruk og skogbruk. Fylkesmannen hadde søkt om å få frigjort 1300 mann til jordbruksarbeid fra det tyske anlegget Nordag. Men var det likt seg. Derifra har han fått løfte på 240 mann, ikke fra tyske militærinstallasjoner, men fra Nordlandsbanen. Det er også knapt med såkorn, så bøndene bør "få tilbake" litt, heter det. Fylkesmannen finner det aller meste "mindre tilfredsstillende" like til det politiske "nyordningsarbeid" i fylket.

På samme vis er rapportene av samme dato fra fylkesmennene i Nordland og Troms. Melsituasjonen er svært vanskelig for Nord-Norge. Det er mangel på alt. Nordland mangler 2500 og Troms 1700 tonn settepøteter. Det er elendig med olje, mat og agn til fiskeriene og dårlig med mannskap både der og i jordbruksnæringen. Det skiller tydelig igjennom at det er tvangsarbeidet på de tyske anlegga som sluker arbeidskraften. Begge fylkesmennene har hatt vanskter i samband med aksjonen fra lærerne og prestene. Fylkesmannen i Nordland skriver ordrett: "Stemningen hos folk i alminnelighet må sies å ha forandret seg i ugunstig retning overfor NS."

Det går i det hele tatt skitt med alt sammen, men ett er i alle fall bra i alle fylker:

"Forholdet til de tyske myndigheter er tilfredsstillende".

SKOLESTRIDEN. Lærernes heltemodige kamp har vist oss alle, om vi ikke har visst det før, hvorledes det nyttet å kjempe mot nazi-menn. Selvsagt, noen fullstendig seier er ikke vunnet, det kan en ikke vinne før nasismen selv er definitivt slått. Men kampen har ført til et fullstendig nederlag for de norske nasister. - Skolene tar nå til etter hvert og lærerne har tvunget sine hovedkrav igjennom. I et skriv fra departementet til skolene av 25/4 i år kapitulerer nasistene fullstendig. De hovedkrav de har måttet gi seg på er disse: De har oppgitt å kreve personlig erklæring fra lærerne om medlemskap i sambandet, og de har oppgitt å få lærerne til å trekke sine utdanninger tilbake. Vedtaket om at

disse lærere var avsatt er opphevet. Medlemskap i NS og arbeidet i NS ungdomsfylking, som var nasistenes baktanke med det hele, er det ikke lengre tale om. Rett nok har "departementet" funnet på den tolkningen at undervisningsarbeidet automatisk betyr medlemskap i sambandet, men det får bli deres egen sak. Lærerne kommer aldri til å melde seg inn og heller ikke til å betale noen kontingent til noe slikt. Ellers ser det ut til at departementet også vil gi seg på det punkt. Anderledes kan en i alle fall ikke tyde det skrevet som "kampfelle". Julseth i Asker "skolefagstyre" sendte til skolene der den 29/4. Det heter i skrivet at etter samtale med skoledirektøren kan også lærere som ikke er medlem av sambandet ta opp undervisningen igjen. Det er også håp om at de vil få lønn utbetalt som de andre.

Likevel, flere hundre lærere sitter framleis i konsentrationsleir. Og kampen er selvsagt ikke slutt før hver eneste av disse er ute.

På ISLAND har det vært holdt nye valg. Og et sterkere prov på den nasistiske svindelpropaganda om det "undertrykte" islamske frendefolk kan en ikke få. Ved valget fikk Sjølstende - partiet 8 representanter, kommunistene 4 og sosialdemokratene 3. Ved siste valg fikk nasistene 277 stemmer, denne gangen ikke en eneste.

Fra SVERIGE blir meldt at det har lykkes russiske krigsfanger å flykte fra Norge. Etter 14 dagers slit har 11 russere greidd å komme til Värmland. De har fortalt at de overalt ble hjulpet av nordmennene som utstyrte dem med mat og sivile klær. Alt i alt har det lykkes 63 russere å komme fra Norge til Sverige. Trass i at Gestapo har gjennomsøkt distrikten har de ikke kunnet få tak i de rømte fangene eller deras hjelpestemann. Moskva radio har sendt en oppfordring til det norske sivilfolket om å hjelpe russiske fanger som greier å rømme. Det er arbeid for Norges egen fridom, heter det. Vi bringer oppfordringen videre.

FESTNINGSANLEDDA I TROMSØ har blitt flere uker forsiktig på grunn av en velorganisert norsk sabotasje. Fra flere andre steder blir det meldt om lignende vellykkede aksjoner, uten at vi her kan offentliggjøre noe om det av omsyn til våre landsmenn på vedkommende steder.

FRA TSJEKKOSLOVAKIA blir det meldt om nye seire for den nasjonale antifascistiske fronten. Over hele landet foregår det en planmessig og organisert sabotasje. En arbeider fra Skodaverkene som har greidd å rømme til Sovjet samveldet har fortalt om sabotasjen ved disse verdens største våpenfabrikker. Produksjonen har gått ned med hele 50 %. Det blir stadig klaget over at arbeiderne kommer for seint. Det er et uhyggelig (hyggelig!) sommel på grunn av ekstrapauser og sløsing med tia. Arbeiderne spør formenne om de mest selvsagte ting, og blir dette påtalt, sier arbeiderne "at de i slike tider er livende redde for å gjøre noe galt". En "glemmer" all verdens ting, sløser med den dyrebare smøreoljen, småfeil ved maskiner osv, blir ikke rapportert. Arbeiderne er "redde for å få skylda". Det hele er organisert fra øverst til nederst, og det skal bli solide våpen tyskerne får til våroffensiven.

Heinrich Mann, Leon Feuchtwanger og Berthold Brecht, de verdenskjente tyske forfattere, har sendt et oprop til det tyske folket der det bl.a. heter: "Dere kan ikke vinne noen seier. Felttoget i Sovjet samveldet må ha vist dere det. Alt før deres armeer sto på russisk jord, måtte dette være klart, at dere skulle lide nederlag mot de russiske arméne idere og bønder. Planene om verdensherredømmet har alltid mislyktes. Hver landevinner møter tilslutt sin overmann. Hver løgn overvinnes tilslutt av sannheten. Og sannheten er at det nederlag dere har lidt ikke kan gjennopprettet, men føre til nederlag på tysk jord. Dere får nå kjenne de samme lidelser som dere har beredt verden. Tysklands lagnad vil bli den verste på grunn av dets egne feil. - Styrt den mann som fører dere mot undergangen. Virkelig gjør det eneste som kan forsoner dere med menneskeheden, det eneste som ennå kan redde Tyskland".

Ved en trykkfeil hadde forrige nr fått nr. 14, istedet for nr. 13.

20 JUNI 1942

1271

Mappe
Ekspl.
Arg.
O.V.

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx
FRIHETEN
xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

Nr. 17. - 1942.

Nyordningen.

Ingen nordmann under seg det grannet over den feberaktige propaganda NS driver land og strand rundt. NS talere skriker seg helse om Norges "Nyreising", "nyordning", vår plass i Europa og hva det må heller. For landsvikerne er det for enhver pris om å gjøre å skjule sindejen for det norske folket. Enhver nordmann vet at det foregår ingen som helst slags nyreising i Norge, nyordningen er en fullstendig mangel på ordning i det hele tatt og vi har helt mistet vår plass i Europa. Det foregår ingen ting annet enn nedbrytning, desorganisering og rot i det norske samfunn nå, og frasene om vår strålende framtid skal tjene egeninteressene til en kikk maktsjuke landssvikere, som har landets fiender og takke for sin karriere.

Det finnes ingen bedre vitnemål om nedbrytingen i Norge under okkupasjonsmakten og dens lakeier enn de rapporter som deres egne "kampfeller" i administrasjonsposten rundt om i landet er nødt til å sende inn til sine herrer om fjaskoen. Med god grunn er disse rapportene "konfidentielle" dvs. enhver NS-mann på et offentlig kontor selger sangerne opplysninger for god betaling eller annen "smøring". Særlig interessante er de såkalte "fylkesmenns" månedsrappoerter til departementet om den miserable stilling i vedkommende fylke.

Det som er felles for alle disse rapportene fra partifellene ute i distrikten er at de er nödrop alle sammen. Matsituasjonen og forsyningene er alle steder elendig, først og fremst på grunn av rekvisisjonene fra "frendefolket", men ikke mindre på grunn av ret i administrasjonen. Flere fylkesmenn talte om familier på sveltegrans, og selv de knappe rasjoner kan ikke dekkes mange steder. Klagene over dette er så tallrike at vi ikke skal bry noen med dem. En annen ting som selvfølgelig er felles for alle rapportene er klagemålene over den dårlige tilslutning til NS, "den lar ennå vente på ság", eller "Forholdet er vel preget av noen større motsetning enn før" osv. Slik låter klagene fra samtlige beingnagere om Norges største parti i historisk tid. Ja, en fylkesmann må til og med rapportere om partistrid. Kampfellene er ikke enige om farten i nyordningen, heter det. Noen vil bare buse på uten omsyn, og noen vil gå gradvis fram. Det er tydelig at lærarstriden har skapt brann i roseenes leir.

Tilhøvet mellom beingnagene og "frendefolket" ser også ut til å være preget av noen motsetning etter flere rapporter å dømme. Mange klager over at Gestapo tar arrestasjonene av nordmenn fra deres "norske" bøddelaspiranter, det gjelder særskilt lærerne og de som ringeakter statspartiet. Men lakeiene må jo vise at de er med de også. Derfor fikk 30 kommunale funksjonærer i Moss som ikke møtte opp på et foredrag av minister Riisnæs ved juletider påminnelse i form av mulktforelegg. Så klager fylkesmennene ideligen over "de høslige plaketter" over hele distriktet etter mislyktes NS-møter. Den karakteristikken av NSpropagandaen dekker også vår oppfatning.

En av de største svindleriene NS satte i gang mot arbeiderklassen var som kjent svindelen med skogsarbeiderne. Hvor mange salvesfulle ord fra den kanten har vi ikke hørt i vinter om den omsut NS hadde for disse sliterne som marxistene så skammelig hadde forsømt. Nå skulle skogsarbeiderne få kjøtt, flesk, egg og gud vet hva. Nøen hver kunne sannelig i sine hungerfantasier få lyst å melde seg til skogsarbeid. Hva sier nå rapportene fra våre typiske skogfylker Buskerud og Oppland. De er intet mindre enn skjærende nødsskrik om elendigheten i dette yrke. Maten en får er omlag halvparten av det en trenger, smør er det knapt med og en eier ikke poteter. Og den oppskrytte kjøttutdelingen. Det blir meldt at det hele utgjorde 21 dagrsrasjen!